

1928

MATI IN GOSPODINJA Št. 2.

Slovenska žena in mati se morata zavedati: da je časopis danes največja sila na svetu, da mora vsak, kdor zna, čitati le pošteno čtivo, da imamo dobro in slabo, krščansko in protiversko časopisje, da danes prevladujejo na svetu slabi listi, da slabo časopisje ubija dušo in ruši temelje naših družin, da sme katoličan prejemati, čitati in podpirati le katoliško časopisje.

In je bil pokoren...

Ne puščaj svojemu sinu njegove volje in pazi na njegovo mišljenje! Ukloni mu tilnik v mladosti, napravi prožna njegova ledja, dokler je mlad, da se ne utrdi... kar bi te potem bolelo v duši. Sirah 30, 11, 12.

Skrito življenje Odrešenikovo v Nazaretu je bilo življenje pokorščine. Kako čudežno: božji Sin, kralj vesoljstva in pokoren!

Z največjo natančnostjo, z veseljem, z vztrajnostjo in milino izvršuje vse, kar mu ukaže mati Marija in rednik Jožef. Ni pokoren samo včasih ali prilično, ampak v tej dobi svojega življenja hoče biti samo podložen in pokoren. Pokorščina je bila cilj njegovih misli in načrtov, okvir, v katerem se je gibal vse njegovo notranje in vnanje življenje.

Tudi tvojemu otroku, mati-gospodinja, je hotel Jezus s tem dati svetel zgled. Vzgoja volje, to najvažnejše poglavje vzgoje, se izvrši v prvi vrsti s tem, da navadiš svojega otroka pokorščine. Brez pokorščine ni vzgoje.

Pa: zakaj naj bo otrok pokoren? Predvsem drugim iz verskih nagibov. Vtisni svojemu otroku v srce, da je pokoren iz ljubezni do Boga. Postavi mu za zgled Jezusa v Nazaretu!

Nadalje naj otrok uboga rad in z veseljem zato, ker vidi v starših in predstojnikih božje namestnike. Otrok ti je pokoren, ker vidi v tebi, mati, avtoriteto. Mati mora imeti avtoriteto, t. j. tisto lepo in sveto osebno spoštljivost in ljubezen ter zato voljno podložnost. Zato naj pa mati nikdar ne skuša pridobiti si avtoriteto zgolj z besedami, še manj z neprestanim opominjanjem ali še manj s kaznijo, ampak njeno celo bistvo naj napravi na otroka tak vtis, da brez vsega drugega uboga, uboga takoj, brez odloga, brez vprašanja, brez ugovora.

Vsaka trma in vsakršna upornost pri otroku se zlomi, ko vidi v pogledu, kretnji, besedi in vsem materinem zadržanju neko moč, recimo premoč, ki si je je mati svesta in jo tudi pokaže. Vselej, ko mati dokaže, da je v posesti neupogljive in nezlomljive moči, je otrok premagan; toda te pretežne moči materi ni treba dokazati niti z besedo, niti z dejanjem: otrok jo čuti iz njene osebnosti.

Neki vzgojitelj je pri večji množini otrok zastavil vprašanje: Zakaj ubogate matere? Največ odgovorov se je glasilo: Ker sem drugače tepen, ali ker sicer ne dobim jesti. Drugi so odgovorili: Ker drugače ne smem v nedeljo s starši v gostilno, ali ker na konci tedna ne dobim, kar mi je mama obljubila, če bom priden. Le dva otroka sta odgovorila: Ker mama tako hoče in ji napravim veselje.

Iz teh odgovorov so razvidni razni napačni vzgojni nagibi za pokorščino. Železni »moraš«, strah dobičkaželjnosti, up na plačilo, kakoli malo vredni so ti nagibi v primeri z onimi: iz ljubezni. A tudi ta še ni prvi in najlepši nagib: zaradi Boga. Z obljubami in slaščicami kupljena pokorščina, ali ona, priučena s silo, s strahom, s palico, pač nima nobene vrednosti. Najboljša in najplemenitejša pokorščina je prostovoljna in z verskimi nagibi pridobljena; to je pač cvet vse vzgoje.

Vzgoja za pokorščino pa se mora pričeti prav zgodaj, da je ne preraste trma in svojeglavnost. Teh dveh pa potem ne more izruvati niti močna očetova roka.

Alban Stolz piše staršem: »Najsi je otročiček še tako majhen, da nima niti zob, niti še pameti, prvo, kar se mora naučiti, je to, da ve: on mora starše ubogati, ne starši njega. Če si je malček postavil v glavo: to hočem, tega pa ne, mu le odločno pokaži, kaj je prav in ne odnehaj tudi joku ne. Če pa takoj priskočiš in mu ugodiš, se bo prav kmalu naučil, kaj mora napraviti, da te pridobi; postal bo pravi tiran, ki bodo njega ubogali vsi hišni prebivalci. Tudi mala jezica in trmica, in rdeča glava in grd pogled te ne smejo omajati; trdna ostani, ne bo ti žal. Iz prej trmastega joka se bo vsa notranost omilila, glava ne bo več rdeča, oči ljubke in prijazne.« — — —

Vzgojne iskrice.

Nič ni koristnejšega za dušo kakor pokorščina. Sv. Avguštin.

Če se vzgoja za pokorščino posreči ali ne, je odvisno od tega, kako mati ukazuje in kako poudarja svoje zahteve.

Vzgojitelj otroku kar nič ne razlaga, zakaj in kako, ampak ukaže in pri tej svoji zahtevi tudi obstane. Škof Sailer.

Naivečja sreča.

Največja sreča — je bogastvo, pravi berač, ki nima ne blaga ne denarja.

Največja sreča — je zdravje, meni bogataš, ki je vedno bolehen.

Največja sreča — je dobljena bitka, je dejal general, katerega so po velikem porazu poslali v pokoj.

Največja sreča — je samota, pravi oni, ki se v veliki in imenitni družbi dolgočasi.

Največja sreča — je prostost, stoka kaznjenc za zamreženim oknom.

Največja sreča — je miren kotiček v to-

pli celici kaznilnice, je dejal siromak brez strehe.

Največja sreča bo za naju — ako se poročiva, šepeče mlad par pred zakonom.

Največja sreča — je moje dete,« je dejala mati. In pritisnila je otroka k sebi ter poljubila čisto, lepo srečo brez primere.

Dekleta, čuvajte se!

Tudi če bi Društvo narodov ne imelo dosedaj pokazati nobenega drugega uspeha, kakor predložitev poročila tozadevne komisije o trgovini z dekleti, bi že to poročilo samo opravičevalo njegov obstoj. Celu Evropo, severno in južno Ameriko ter bližnji Orient so prepotovali odposlanci Društva narodov, da zberejo gradivo za poročilo.

Izid je naravnost pretresljiv. Kdor bere to poročilo, se mora venomer znova spraševati: Živimo li resnično v dvajsetem stoletju? Ali je to združljivo s krščansko moralo in krščanskim npravstvenim zakonom, da se letno tisoči deklet in otrok zavajajo s pomočjo tajne organizacije v javne hiše v inozemstvu?

Poročilo podaja pregledno sliko o zgradnji te suženjske organizacije in o načinu delovanja njene obrti. Najvažnejše osebnosti so v tem poročilu označeni posestniki javnih hiš. Na zunaj nastopajo kot posestniki inozemskih hotelov in družinskih zavetišč. Oni si vzdržujejo posredovalce, kateri jim pod krinko potnikov ali zastopnikov raznih tvrdk dovajajo ženske. Kakšna bogastva so si nakopili ti posestniki javnih hiš, priča izjava nekega argentinskega posestnika javnih hiš, kateri je pripovedoval, da je v 14 mesecih zaslužil samo z vzdrževanjem ene javne hiše 60.000 pezet (okrog 600.000 Din.)

Javne hiše često upravljajo žene, katere odvajajo prostitutkam večji del njihovega zasluženega denarja. Poročilo navaja zanimiv primer za to, kako si upravnice pribavljajo ženski material. Neko mlado dekletje je potovalo z neko operno družbo, v Buenos Airesu pa je bilo mahoma odpuščen. Potovalo je v Lisabono, toda pri izkrcanju ni moglo najti svojih kovčegov. Neka dama, katera je prišla na krov parnika, je dekletu ponudila svojo pomoč. Uspelo ji je najti s pomočjo policije ukradene predmete. Ta dama je povabila dekletico, da jo obišče, in jo je pregovorila, da se je udala v njeni hiši prostituciji. Kmalu nato je dekletje dolgovala posestnici javne hiše večjo vsoto. Kot jamstvo je zvodnica obdržala vso obleko in lepotičje dekleta. Ta žena je posestnica javnih hiš v Lisaboni, Oportu in Seville.

V kolikor si upraviteljice same ne dobavljajo deklet, se poslužujejo tako zvanih »sutenerjev«. Delovanje teh posredovalcev obstoji v tem, da zvedejo ženske na pot prostitucije, da jih odvajajo v inozemstvo in tam razpošiljajo v razne javne hiše. V mnogih velikih mestih imajo posredovalci določena shajališča.

Poročilo navaja tudi zanimive podrobnosti, kako potujejo taki zvodniki. Ker potujejo mnogi zvodniki s svojimi ženami s po-

Italiji. V slučaju vojne z Italijo bi nam namreč Francija z vsem najlažje pomagala, ako bi imela naša država za vsakojake transporte ob solunski luki popolno svobodo. Mihalokopoulos, sedanji grški zunanji minister sicer pripoveduje, da hoče prijateljstva z Jugoslavijo, toda brez svobodnega izhoda na Solun, ki je za našo državo življenjskega pomena, sporazuma ne bo.

Anglija.

s Angleška konservativna stranka izgublja na moči. Pri naknadnih volitvah v industrijskem mestu Northamptonu je bila zopet poražena sedaj vladajoča konservativna stranka. Zmagal je kandidat delavske stranke.

s Posvetovanje delodajalcev in delojemalcev za socialni mir. Vršilo se je v Londonu. K posvetovanju je prišlo 24 podjetnikov in celotni vrhovni svet delavskih organizacij. Vsi so naglašali, da je veselo znamenje, ker so se mogli sestati voditelji delavstva in podjetniki k skupni konferenci, ker velikanska sprememba industrije zahteva sodelovanje podjetnikov, delavcev in nameščencev. Delavski sveti naj bi povsod odstranili težave, delavci pa naj bi bili soudeleženi na dobičku. — Ako pride med angleškimi delodajalci in delavci do sporazuma, bo to velik korak k uresničenju socialnega mira.

s Na angleškem otoku Cipru tvorijo prebivalci grške narodnosti dve tretjini celokupnega prebivalstva. Po svojem poslanecju so te dni ugovarjali proti nameravanim angleškim slavnostim o priliki 50-letnice dneva, odkar so Angleži zasedli otok. V spomenič pravijo, da ni pametno spominjati sužnja na njegovo suženjstvo. Kaj bi žele rekli lahko primorski bratje pod italijanskim jarmom!

Rusija.

s Boljševiki ne trpe — ugovora. Ruska sovjetska vlada je poslala v prognanstvo v Sibirijo 30 vodilnih oseb, — ki so sicer sami zagrizeni komunisti, — samo zato, ker so si upali povedati kako bridko resnico. V prognanstvo bodo morali med drugimi: Serebrjakov, Smilg, Sosnovski, Bjeloborodov (ki se je celo žalostno proslavil z umorom carjeve rod-bine), Trocki, Radek, Rakovski, Kamenev, Zinovjev, Jevdokimova itd. — Je pač v naši državi nekoliko več svobode govora in mišljenja, kot v »svobodni« ruskim proletarski republikli!

Drobne novice.

V Nemčiji so izdelali za Ameriko nov zrakoplov (Zeppelin). Preletel bo Atlantski ocean v 60 do 80 urah. Motor bodo poganili z novo plinsko mešanico, vsled česar bo odpadlo 30.000 kg obremenitve!

Morski roparji »delujejo« tudi v Evropi. V bližini Gibraltarja je napadlo 50 malih ribiških čolnov španski, z ribami natovorjen parnik »San Antonio« z revolverji in noži. Celo proti vojaški obalni straži so se roparji borili z uspehom.

Bratislava, češko obmejno mesto ob Donavi se je oddahnilo. Velikanske ledenice

PO DOMOVINI

Radovan Hrastov:

Od Mengša do Komende.

IV.

Oprostite vsi tisti, ki ste čakali morali in ste! Je tako: kar bi Vi radi, nisem mogel; — kar bi sami hoteli, ni bilo vredno. Povem odkrito: do delal sem rokopis, sukal sem ga in sukal, pa obupaval nad njim; kljub temu sem stopil ves plah z njim k uredniku in ga skromno položil predenj na mizo. Molče sem ga motril, ko se je sklonil nad besede in je bral, bral...

»Ja veš! Prazno je, besede so, nič več ni... Ali sam ne čutiš tega!«

Kar privrelo je iz mene: »I seveda čutim, pa še kako čutim... O!«

»Popravi, preuredi, dodaj, črtaj — in povej kaj, povej! Najši misel, obdelaj jo, da bo učila, da bo branje všečno in vredno in poučno in zanimivo. Vse na en mah! Sicer so besede, prazne besede. Te bi pisal vsakdo. Manjka se jim takih gor po Mengšu in Komendi; po gmajnah ovre pa-sejo...«

Na, ta je pa lepa!

Moj Bog, kaj sem sam kriv, da je tako? Kaj morem revež, če se mi vse izmika, če lepe in vredne misli najti ne morem, če se obupno borim za besedami, pa niso vredne branja in ne nič! E, pisanje ni igrača! Vsaka beseda, ki ni sama od sebe porojena, ki je siloma vržena na papir, kar mimogrede vlovljena in ne iz duše spočeta — vaka taka beseda je prazna in nič ne pove. Le za kavo, vilo je, tistim v nadlego in spotiko, ki jo beronemu v muko in trpljenje in bridkost, ki jo je zapisal. O, lepa beseda je zatega denarja vredna! Pa niti denar je ne poplača, kadar je ni. Le momentni so, ko je človeku dano, da sliši pesem svoje lastne duše in srca. Tedaj je kakor sladka med-dija tisto, kar vre, vre... kar sili ven iz tebe, na papir, mnogim in mnogim v užitek in sebi v zadovolženje. Kdor tedaj sedi ob mizi in namoči peres — žudeže ustvarja; resnične, sebi komaj verjetne, drugim iz priznanja spoznane. E, pa jih ni vselej, takih trenutkov! Kadar pa pridejo, o kadar pridejo...! Le tisti, ki jih je občutil, ko pridejo znanada, le tisti ve zanje, jih ceni, spoštuje, jih čaka znova in znova. Zakaj vse drugo brez njih ne velja; vsa stvariteljska sila in volja ne pomaga, mod duha odpove. Toliko je, kolikor se povedati mora o tem!

mase, ki so mesto ogrožale, so odplule.

600 rudarjev je podsul plaz v pomogovniku Los Colombrinas pri Cali v Kolumbiji. Bojijo se, da ne bo mogoče rešiti nobenega.

200 tisoč ljudi je bilo pobitih v zadnjih dveh mesecih za državljanske vojne na Kitajskem.

Štirim slučajem gobavosti so prišli na sled v Moskvi. Bolezen so zanesli Azijati.

Katoliško cerkev je zapustilo 1. 1927 na Dunaju 28.898 ljudij. Plod socialistične agitacije.

Anglija je uvozila leta 1927 za 1019 milijonov funtov, izvozila pa za 709 milijonov funtov šterlingov blaga. (1 funt je 277 Din.)

Novinarji nemškega centra so prišli 15. jan. v Prago. Sprejeti so bili tudi v avdienci pri predsedniku Masaryku.

Najbogatejša žena na Angleškem je menda Lady Houston, ki poseduje 7 in pol milijonov funtov šterlingov (okrog 2.078 milijonov Din).

Neki monakovski študent je bil pred dnevi v Stubalpskih Alpah 11 ur v razpoki nekega ledenika, kamor je po nesreči zdrknil pri smučanju. Tovariši so menili, da je že mrtev, a so končno potegnili na dan živega in zdravega.

120 milijonov čeških kron je zapustil nekdanji trgovec Alojzij Schweiger, ki je nedavno umrl v Brnu na Moravskem. Imeli so ga za berača, ker je vedno hodil v raztrganih čevljih. Sorodniki bodo dobili le majhen del zapuščine, kajti vse je zapustil siromakom, trgovskim učencem in nadarjenim trgovskim pomočnikom.

Če bomo stražnikom dali revolverje, si bodo preslrbeli orožje tudi zločinci. Tako je rekla oblast na Angleškem in določila, da nosijo stražniki še vedno samo pendrek (gumijasto palčico). Na Angleškem pa res vlada »plemenitost« pri oblasti in pri — zločincih.

Sovjetsko republiko so izklicali iz kitajskega Kantona izgnani komunisti v dveh obmorskih mestih.

V Rusiji bo izhajal nekomunističen list v nemškem jeziku. Sovjeti so dali dovoljenje. Biti pa bo moral »lojalen«, to je, plesati bo moral natančno tako, kot bodo sovjeti živžgali.

V Londonu je umrl v 88. letu starosti pisatelj in pesnik Thomas Hardy.

Mestna hiša je zgorela v Germantownu pri Philadelphiji v Ameriki. 7 otrok je izgubilo življenje.

Zavod za osirotele otroke so hoteli te dni radi neubogljivosti razpustiti v bližini Moskve. Gojenci so se oblastem uprli z noži in bodali. 100 je bilo aretiranih, drugi so pobegnili. Če bodo boljševiki še kaj dolgo vladali, bo polagoma vsa Rusija ena sama banditska družba.

Musollinijevo sodišče je obsodilo 11. januarja 147 socialistov; 7 obtožencev na dosmrtno ječo, 8 na 30 letno; ostali pa so dobili do 25 let.

80 ladij angleškega vojnega brodogradarstva pride koncem januarja v grške vode.

Mednarodna konferenca za sestavo vojnega reda je sklenila, da brzovlak orientevpres ne bo vozil več preko Ljubljane in Zagreba.

Ogenj je izbruhnil na parniku Dollarlinije »Pelho«. Amerikanska ladja se je vtečala s potovanja okrog sveta in je vozila gumij. Škode več stotisoč dolarjev.

Oljnatе vrelce so našli pri Hodoninu na Moravskem v globini 339 m. Olje ima duhi po bencinu.

40 jajc je za stavo pojedel v 80 sekundah neki g. Karansky v Chikagi.

Na električnem stolu je bil usmrčen v Columbesu v državi Ohio v Združenih državah 17 letni mladenič, ker je umoril s sekuro neko ženo in njenega otroka.

1928

MATI IN GOSPODINJA Št. 2.

Slovenska žena in mati se morata zavedati: da je časopis danes največja sila na svetu, da mora vsak, kdor zna, čitati le pošteno čtivo, da imamo dobro in slabo, krščansko in protiversko časopisje, da danes prevladujejo na svetu slabi listi, da slabo časopisje ubija dušo in ruši temelje naših družin, da sme katoličan prejemati, čitati in podpirati le katoliško časopisje.

In je bil pokoren...

Ne puščaj svojemu sinu njegove volje in pazi na njegovo mišljenje! Ukloni mu tilnik v mladosti, napravi prožna njegova ledja, dokler je mlad, da se ne utrdi... kar bi te potem bolelo v duši. Sirah 30, 11, 12.

Skrito življenje Odrješnikovo v Nazaretu je bilo življenje pokorščine. Kako čudežno: božji Sin, kralj vesoljstva in pokoren!

Z največjo natančnostjo, z veseljem, z vztrajnostjo in milino izvršuje vse, kar mu ukaže mati Marija in rednik Jožef. Ni pokoren samo včasih ali prilično, ampak v tej dobi svojega življenja hoče biti samo podložen in pokoren. Pokorščina je bila cilj njegovih misli in načrtov, okvir, v katerem se je gibalo vse njegovo notranje in vnanje življenje.

Tudi tvojemu otroku, mati-gospodinja, je hotel Jezus s tem dati svetel zgled. Vzgoja volje, to najvažnejše poglavje vzgoje, se izvrši v prvi vrsti s tem, da navadiš svojega otroka pokorščine. Brez pokorščine ni vzgoje.

Pa: zakaj naj bo otrok pokoren? Predvsem drugim iz verskih nagibov. Vtisni svojemu otroku v srce, da je pokoren iz ljubezni do Boga. Postavi mu za zgled Jezusa v Nazaretu!

Nadalje naj otrok uboga rad in z veseljem zato, ker vidi v starših in predstojnikih božje namestnike. Otroku ti je pokoren, ker vidi v tebi, mati, avtoriteto. Mati mora imeti avtoriteto, t. j. tisto lepo in sveto osebno spoštljivost in ljubezen ter zato voljno podložnost. Zato naj pa mati nikdar ne skuša pridobiti si avtoriteto zgolj z besedami, še manj z neprestanim opominjanjem ali še manj s kaznijo, ampak njeno celo bistvo naj napravi na otroka tak vtis, da brez vsega drugega uboga, uboga takoj, brez odloga, brez vprašanja, brez ugovora.

Vsaka trma in vsakršna upornost pri otroku se zlomi, ko vidi v pogledu, kretnji, besedi in vsem materinem zadržanju neko moč, recimo premoč, ki si je je mati svesta in jo tudi pokaže. Vselej, ko mati dokaže, da je v posesti neupogljive in nezlomljive moči, je otrok premagan; toda te pretežne moči materi ni treba dokazati niti z besedo, niti z dejanjem: otrok jo čuti iz njene osebnosti.

Neki vzgojitelj je pri večji množini otrok zastavil vprašanje: Zakaj ubogate matere? Največ odgovorov se je glasilo: Ker sem drugače tepen, ali ker sicer ne dobim jesti. Drugi so odgovorili: Ker drugače ne smem v nedeljo s starši v gostilno, ali ker na konci tedna ne dobim, kar mi je mama obljubila, če bom priden. Le dva otroka sta odgovorila: Ker mama tako hoče in ji napravim veselje.

Iz teh odgovorov so razvidni razni napačni vzgojni nagibi za pokorščino. Železni »moraš«, strah dobičkaželjnosti, up na plačilo, kakšni malo vredni so ti nagibi v primeri z onimi: iz ljubezni. A tudi ta še ni prvi in najlepši nagib: zaradi Boga. Z obljubami in slaščicami kupljena pokorščina, ali ona, priučena s silo, s strahom, s palico, pač nima nobene vrednosti. Najboljša in najplemenitejša pokorščina je prostovoljna in z verskimi nagibi pridobljena; to je pač cvet vse vzgoje.

Vzgoja za pokorščino pa se mora pričeti prav zgodaj, da je ne preraste trma in svojeglavnost. Teh dveh pa potem ne more izruvati niti močna očetova roka.

Alban Stolz piše staršem: »Najsi je otročiček še tako majhen, da nima niti zob, niti še pameti, prvo, kar se mora naučiti, je to, da ve: on mora starše ubogati, ne starši njega. Če si je malček postavil v glavo: to hočem, tega pa ne, mu le odločno pokaži, kaj je prav in ne odnehaj tudi joku ne. Če pa takoj priskočiš in mu ugodiš, se bo prav kmalu naučil, kaj mora napraviti, da te pridobi; postal bo pravi tiran, ki bodo njega ubogali vsi hišni prebivalci. Tudi mala jezica in trmica, in rdeča glava in grd pogled te ne smejo omajati; trdna ostani, ne bo ti žal. Iz prej trmastega joka se bo vsa notranost omilila, glava ne bo več rdeča, oči ljubke in prijazne.« — — —

Vzgojne iskrice.

Nič ni koristnejšega za dušo kakor pokorščina. Sv. Avguštin.

Če se vzgoja za pokorščino posreči ali ne, je odvisno od tega, kako mati ukazuje in kako poudarja svoje zahteve.

Vzgojitelj otroku kar nič ne razlaga, zakaj in kako, ampak ukaže in pri tej svoji zahtevi tudi obstane. Škof Sailer.

Največja sreča.

Največja sreča — je bogastvo, pravi be-rač, ki nima ne blaga ne denarja.

Največja sreča — je zdravje, meni bogataš, ki je vedno bolehen.

Največja sreča — je dobljena bitka, je dejal general, katerega so po velikem porazu poslali v pokoj.

Največja sreča — je samota, pravi oni, ki se v veliki in imenitni družbi dolgočasi.

Največja sreča — je prostost, stoka kaznjenc za zamreženim oknom.

Največja sreča — je miren kotiček v to-

pli celici kaznilnice, je dejal siromak brez strehe.

Največja sreča bo za naju — ako se po ročiva, šepče mlad par pred zakonom.

Največja sreča — je moje dete,« je dejala mati. In pritisnila je otroka k sebi ter poljubila čisto, lepo srečo brez primere.

Dekleta, čuvajte se!

Tudi če bi Društvo narodov ne imelo dosedaj pokazati nobenega drugega uspeha, kakor predložitev poročila tozadevne komisije o trgovini z dekleti, bi že to poročilo samo opravičevalo njegov obstoj. Celo Evropo, severno in južno Ameriko ter bližnji Orient so prepotovali odposlanci Društva narodov, da zberejo gradivo za poročilo.

Izid je naravnost pretresljiv. Kdor bere to poročilo, se mora venomer znova spraševati: Živimo li resnično v dvajsetem stoletju? Ali je to združljivo s krščansko moralo in krščanskim pravstvenim zakonom, da se letno tisoči deklet in otrok zavajajo s pomočjo tajne organizacije v javne hiše v inozemstvu?

Poročilo podaja pregledno sliko o zgradnji te suženjske organizacije in o načinu delovanja njene obrti. Najvažnejše osebnosti so v tem poročilu označeni posestniki javnih hiš. Na zunaj nastopajo kot posestniki inozemskih hotelov in družinskih zavetišč. Oni si vzdržujejo posredovalce, kateri jim pod krinko potnikov ali zastopnikov raznih tvrdk dovajajo ženske. Kakšna bogastva so si nakopičili ti posestniki javnih hiš, priča izjava nekega argentinskega posestnika javnih hiš, kateri je pripovedoval, da je v 14 mesecih zaslužil samo z vzdrževanjem ene javne hiše 60.000 pezeta (okrog 600.000 Din.)

Javne hiše često upravljajo žene, katere odvajajo prostitutkam večji del njihovega zasluženega denarja. Poročilo navaja zanimiv primer za to, kako si upravnice pribavljajo ženski material. Neko mlado dekle je potovalo z neko operno družbo, v Buenos Airesu pa je bilo mahoma odpuščeno. Potovalo je v Lisabono, toda pri izkrcanju ni moglo najti svojih kovčegov. Neka dama, katera je prišla na krov parnika, je dekletu ponudila svojo pomoč. Uspelo ji je najti s pomočjo policije ukradene predmete. Ta dama je povabila deklico, da jo obiše, in jo je pregovorila, da se je udala v njeni hiši prostituciji. Kmalu nato je dekle dolgovalo posestnici javne hiše večjo vsoto. Kot jamstvo je zvodnica obdržala vso obleko in lepoticje dekleta. Ta žena je posestnica javnih hiš v Lisaboni, Oportu in Seville.

V kolikor si upraviteljice same ne dobavljajo deklet, se poslužujejo tako zvanih »sutenerjev«. Delovanje teh posredovalcev obstoji v tem, da zvedejo ženske na pot prostitucije, da jih odvajajo v inozemstvo in tam razpošiljajo v razne javne hiše. V mnogih velikih mestih imajo posredovalci določena shajališča.

Poročilo navaja tudi zanimive podrobnosti, kako potujejo taki zvodniki. Ker potujejo mnogi zvodniki s svojimi ženami s po-

narejenimi papirji, navadno izberejo tisto smer, na kateri vlada slaba obmejna kontrola.

Po poročilu Društva narodov mnogo žensk ne potuje prostovoljno v inozemstvo, ampak so odvedene z zvižajo in silo. V inozemstvo se vtihotapljuje v velikem številu tudi mlada brezposelna dekleta, posebno umetnice in plesalke, ki so nasledle časopisnim oglasom in brezvestnim agentom pod vidikom dobre službe, kjer pa padejo v sled zvodništva, nesreče, potrebe in moči v naročje prostitucije. Velikokrat se posreči agentom javnih hiš napraviti s poročnimi oglasi in ženitbenimi posredovalnicami poznanstvo z mladimi dekletki, katere poročijo in nato odvedejo v prekomorske dežele. Tako je bil v novembru 1923 aretiran nek poljski trgovec z dekletki, kateri je bil obtožen, da je poročil več kot trideset deklet in jih nato vtihotapil v Buenos Aires.

Kuhinja.

Popravek. V št. 1. letošnjega »Domoljuba v prilogi »Mati in gospodinja« str. 7. pod zaglavjem »Kuhinja« beri namesto »Ocvrti svinjski krmnanateljci«: Ocvrti krompir. Operi krompir in ga skuhaj... Nadalje je pravilno tiskano.

Testo iz koruzne moke in krompirja. »Zopet nekaj novega in tečnega,« tako poroča naša Zofka tam na Notranjskem, »veš, mama, precej bova poskusili: koruzno moko, pšenično moko, par jabolk, mast, jajce, krompir, mleko, vse to imamo doma, le drože in sladkor bova kupili, pa bomo imeli iz tega testa izvrsten štrukelj kot polboljšek opoldne in še za malico, zakaj iz tega testa se bosta napravila kar dva štruplja.« Takole je Štefka naredila to testo, in če hočeš, naredi tudi ti tako:

Stresi v skledo tričetrt kilograma koruzne moke in jo polij s pol litrom vrelega mleka, oslci in dobro premešaj. Ko se nekoliko ohladi, prideni pol litra kuhanega, nastrganega ali stlačenega krompirja (lahko je od prejšnjega dne), eno žlico sladkorja, eno jajce (pa tudi brez njega lahko napraviš, če prideniš nekaj žlic mleka), za eno jajčno velikost masti, 2 dkg vzhajane drozja, ki si ga razmočila v šestih žlicah mleka z žličico sladkorja, vse dobro zmešaj in pogneti z 1 litrom pšenične moke. Iz tega testa napravi dva hlebčka in jih postavi v pehar na gorko, da nekoliko vzdeta.

Jabolčen štrukelj iz koruzno-krompirjevega testa. Vzhajano testo razvaljaj za mezinček debelo, poprej pa zarumeni v masti, ki naj jo bo za jajčno velikost, dve pesti krušnih drobtin in s temi drobtinami in z olupljenimi, nakrhlanimi jabolki (tri do štiri) potresi razvaljano testo. Po jabolkih potresi eno veliko pest sladkorja in velik ščep cimeta. Tako pripravljeno testo zvij od dveh strani proti sredi tako, da nastaneta dva štruklja skupaj. Položi ju na pomazan pleh in postavi na gorko da vzhaja. Končno štruklja pomaži s smetano in speci. Pečena postavi gorka ali mrzlega na mizo.

Ocvirkov štrukelj iz koruzno-krompirjevega testa. Ko testo vzdeta, ga razvaljaj kolikor mogoče tanko in potresi z ocvirki, ki naj bodo razgreti in nekoliko ohlajeni; po-

stresi po testu tudi velik ščep cimeta. Potlej testo tesno zvijaj od dveh strani od kraja proti sredi, drugo delaj vse kakor jabolčnega.

Orehov štrukelj iz koruzno-krompirjevega testa. Zmešaj v skledi 4—5 žlic smetane in eno jajce in pomaži s tem nadevom razvaljano testo, potresi po testu dve pesti zrezanih orehov, 1—2 pesti sladkorja, velik ščep cimeta in nekoliko drobno zrezane limonine lupine. Zvijaj testo od kraja proti sredi, vse kakor jabolčni štrukelj. Postavi gorkega ali mrzlega na mizo.

Moderna čebulna prikuha, ki jo lahko porabiš kot nadev za na kruh. Zreži debelo čebulo na majhne kocke, ravno tako 1—2 žlici prekajene slanine, deni oboje v kozo, pokrij in duši med večkratnim mešanjem, da se čebula zmehča in nekoliko zarumeni; potresi čebulo z žlico moke in prilivaj počasi mrzle vode, toliko, da je polivka gostljata. Prideni še ščep sladkorja in soli ter kuhaj vse skupaj 15—20 minut. To prikuho daš tudi s krompirjem v oblicah na mizo. M. R.

Dr. Matej Justin:

Higijeno v naše domove!

Vsaka bolezen ima svojega povzročitelja, ki povzroča le tisto bolezen in ima tudi vsak bacil, vsak bakterij svoje posebnosti. Preje omenjeni sosed, ki je prišel v tvojo sobo in nahodek kihaj, je nosil v svojem nosu in njegovi sluzi bacil kataraličnega nahoda.

Jetičnik, ki je bolan ležal na postelji, kašljaj in pljuval, je imel v sebi tuberkulozne (jetične) glivice.

Stari oče na postelji v kotu sobe je izmetaval iz sebe bacile svoje stare bolezni, morda bacile prestane in ne popolnoma ozdravljene pljučnice, ali rebrnega vnetja.

Nadušljiva mati pa celo morda tuberkulozne bacile, ki jih je skrivala za svojo naduško v svojih pljučih.

Bacile po večini vseh pljučnih obolenj dobi zdrav človek od bolnega neposredno ali pa po prahu, na katerem so bacili bolnika in katerega udihava z zrakom vred. Pot po kateri pridejo te vrste bacilov človeka, je torej skozi nos oziroma usta, če se nepravilno diha — v pluća, torej potom vdihavanja zraka, ki vsebuje v sebi nalezljive bacile, glivice ali bakterije. To pot dohoda bolezenskih kali je torej treba poznati. Toda ne tako, da bi se potem ne upali udihavati zraka, ampak tako, da skrbimo, da je v sobi spalnici, kjer človek vsaj polovico svojega življenja prebije, zrak tak, da ga brez skrbi lahko dihamo. Če pa že drugače trenutno ni mogoče, pa dihajmo skozi nos in iščimo včasih drugje svežega zraka, če ga v sobi ni.

Slučaj, da je človek prisiljen dihati slab in morda celo gotovo okužen zrak je pogost in nam ne sme biti povod, da bi zrak zadrževali in ne dihal in stali napeto pričakujoče, kako in kedaj bi hitro ubežali, zakaj s to napetostjo in morečo skrbjo, da bi se ne okužili bi s časom uničili svoje živce in bi istih zlepa ne mogli popraviti. Ob vsaki slabi priliki bi se ponovilo isto mučno duševno živčno stanje in živčevje bi obolelo, srce bi začelo čutiti v sebi bol. Mislim, da

z mirno vestjo trdim, da si človek s tem naravnost škoduje in preje oboli, kakor če bi se ne bal in udihaval kar korajžno okužen zrak. Prvič moramo vedeti, da enkratno udihavanje okuženega zraka še ne more uničiti naših pluč. Ista imajo dosti obrambnih sredstev v sebi, s katerimi udihane bacile napravijo neškodljive — sluznice v nosu, mali laski, ki izganjajo vse nepotrebno. Le, če je udihavanje slabega, okuženega zraka stalno in množina udihanih bacilov vedno velika, tedaj obnemorejo obrambna sredstva pluć in pluća obolijo.

Če bi to ne bilo tako, bi morali vsi zdravniki, ki preiskujejo na plućih obolele in vsi postrežniki, ki strežejo bolnikom, takoj oboleti. Zdravniki in vse zdravniško postrežno osebje se tega zaveda in porabi zelo pogosto prilike, da se navzijejo svežega zraka, med katerim časom dajo plućam krepke zdrave hrane in pluća premagajo udihane bolezenske klice ter jih naredo neškodljive.

Drugič bi pa vsled pritiska mučno duševnega napetega stanja tudi krvni obtok trpel in bi se bolezenske klice — ki se vedno tedaj v telesu hitro zagrižejo in razširijo, če ni v telesu kaj v redu — kaj hitro usidrale ugodno za povzročenje bolezni. Če se torej bojiš udihavati, kvariš svoja pluća bolj, kakor, če bi normalno in mirno dihal. Tako si torej razložimo, da oni, ki se nič ne bojijo in mirno bolniku strežejo in ga negujejo, ne obolijo, medtem ko oni, ki se bolnika boje, hitreje obležijo okuženi od bolnika.

Pri vsej ljubezni do bolnika in do njegove nege, pa moramo vendar poznati pota uhođa bacilov v nas. Če pride torej sosed nahoden in prehlajen v našo sobo in ne ve, da lahko škodi s tem onemu, pod čigar streho je prišel, potem naj gospodinja skrbi, da ne bo naravnost kašljaj v njo, v otroke, v družinske člane. Nalahno in brez vidne skrbi naj se umakne njegovim sunkom zraka iz ust in nosa. Naj odstrani otroke v sosedno sobo. Če drugače ne gre — in bi le preveč škode izgledalo, naj se ga pa na lep način odpravi ali pa tudi naravnost razloži.

Na to naj pa se odpro sobna okna in vrata, in nastali prepil bo odnesel skozi okna večji del nalezljivih kali. Vedeti moramo pri tem sledeče: Če plučno bolan človek kašlja, potem oni zrak, ki ga s precejšnjo silo bolnik izkašlja in ki vsebuje veliko bolezenskih klic v sebi na malih vodenih izkašljanih mehurčkih, seže vsaj v daljavo 2—3 metrov od ust bolnika v smeri, v katero je zakašljaj. Tako torej, da zdrav človek, v katerega bolnik zakašlja, lahko udiha vase bolezenske kali, bacile od bolnika, v daljavi 2—3 metrov od njega, če je zakašljaj v smeri proti nam. Gospodinja, nauči otroke na to, da ne bodo kašljali drug v drugega, da pa si tudi ne bodo pustili kašljati vase od strani drugih.

Kaj pa z nadušljivo mamico, ki kašlja in čuva tvoje dete, ga neguje pestuje. Razloži materi, da naj ne kašlja v otroka, ali pa ga ji ne prepusti v oskrbo pod nobenim pogojem. In kaj z očetom, ki je že zopet napravil precejšnjo zalogo za posteljo. Tega ne smeš trpeti. Z ljubeznijo — saj je star in potreben ljubezni — mu daj pljuvalnik na kako mesto tik ob postelji, da ga lahko doseže vedno z z roko. Bo naj pa spodaj širok in zgoraj naj se zapira in naj ima ročaj. Dobi se jih dosti v mestu. Če moreš, kupi ga, če ne moreš, naj